

Супрун Дар'я Миколаївна,

*професор кафедри спеціальної психології та медицини Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
доктор педагогічних наук, доцент*

СУЧАСНИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНШОМОВНОГО АСПЕКТУ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

В умовах глобалізації, інтеграції й ускладнення соціальної діяльності, значної кількості інформації, швидкого і постійного оновлення технологій психологи в правоохоронній системі можуть успішно здійснювати функціональні обов'язки тільки в тому разі, якщо вони матимуть певні життєві ціннісні орієнтації, якості та здібності, що забезпечать стійкість їх розвитку, соціальну мобільність, творчу особистісну позицію та гнучку адаптацію до усіх трансформацій. Це зумовлює необхідність заміни традиційної, «знаннєвої» парадигми вищої освіти на нову, що більшою мірою відповідає актуальним і перспективним потребам як суспільства, так і майбутніх фахівців досліджуваної категорії.

Беззаперечними є переваги компетентнісного підходу на царині освітньої діяльності, що полягають в наступному: його концепція номінується у площині застосування знань та моделює процес пізнання, а отже є проектно-дослідницькою діяльністю теоретичного і прикладного змісту; він уможливорює практичне особистісно-діяльнісне навчання; розглядається як засіб реалізації транс- та міжпредметної інтеграції. Таким чином, цей підхід є корелятом традиційних підходів у сучасній освіті. Науково обґрунтоване вирішення означених проблем детермінує переосмислення цілей професійної підготовки психологів у правоохоронній системі, їх реалізацію шляхом застосування компетентнісного підходу в якості засобу змістової її модернізації, оптимізації та інтенсифікації. Тож, у контексті визначених пріоритетів необхідно дотримуватися поетапної реалізації професійної підготовки на компетентнісно-орієнтованих засадах мегасистеми цілісного освітнього простору, де компетентнісний підхід розглядається як домінуючий вектор оновлення змісту вищої освіти в умовах багаторівневої підготовки кадрів [3, с. 7].

Психолог у правоохоронній системі має бути одночасно й носієм варіативності теоретичних і практичних знань та умінь. Запорукою загального й професійного зростання молодого спеціаліста є виважене залучення його до різних сфер самовиховання засобом формування належного рівня компонентів професійної підготовки з включенням іншомовного аспекту. В Україні актуальність цього питання викликана необхідністю модернізації зазначеної галузі (що, зокрема, передбачає врахування специфіки навчання в контексті інтернаціоналізації вищої освіти та особливостей адаптації в умовах лінгвокультурного середовища).

Тенденції розвитку світового суспільства зумовлюють істотне посилення уваги до проблеми інноваційного (перетворювального) потенціалу особистості. Сучасна психолого-педагогічна наука розглядає професійну сферу самоздійснення фахівця як інтеграцію загальних сфер самозростання людини (інтелектуальної, моральної, духовно-культурної) у контексті трансформації професійної підготовки в умовах інтенсифікації та інтернаціоналізації вищої освіти, що забезпечується першочерговою вимогою включення до професійної підготовки іншомовного аспекту. Професійна підготовка, зорієнтована на самовдосконалення, спричинить поєднання взаємопов'язаних і взаємозалежних процесів: самовиховання як цілеспрямованої активної діяльності (що зорієнтована на формування і вдосконалення позитивних і усунення негативних якостей) і самоосвіти як цілеспрямованого процесу щодо розширення і поглиблення знань, удосконалення та набуття відповідних навичок та умінь. Саме такий концептуально-методологічний підхід до здійснення психолого-педагогічної професійної підготовки уможливить максимальне наближення до гармонійного розвитку особистості, що є запорукою самовдосконалення й обов'язковою передумовою професійного самоздійснення на конкурентоспроможному рівні щодо вимог сьогодення. Вирішення означеної проблеми значною мірою зумовлене наявністю у майбутніх психологів внутрішньої мотивації до постійного самовдосконалення особистісних якостей і компетенцій (зокрема іншомовної), з урахуванням свідомого цілепокладання й самопроектування через свідому постановку та виконання професійних завдань вищого рівня складності.

Іноземна мова у системі професійної освіти (зокрема у навчальних закладах системи МВС) вже давно вийшла за межі загально-

освітньої дисципліни. Сьогодні вона розглядається як одна зі складових професійної підготовки поряд зі спеціальними предметами. У сучасних умовах знання іноземної мови є засобом успішної професійної та наукової діяльності, а рівень володіння нею виступає одним із показників становлення професійної культури особистості. Новітня концепція викладання іноземних мов вимагає нової орієнтації цілей, принципів, змісту, методик, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмінь їх застосування у практичній діяльності. Доцільною і методично виправданою є професійна, комунікативно-спрямована підготовка з іноземної мови, кінцева мета якої відповідає окресленим уявленням курсантів про їх майбутню професійну діяльність (предметність діяльності), стимулює відповідними заходами потребу у вивченні іноземної мови (вмотивованість діяльності), призводить у співзвуччя навчальну діяльність щодо вивчення іноземної мови з особистою метою (цілеспрямованість діяльності), а також сприяє актуальному усвідомленню необхідності вивчення іноземної мови як запоруки стати освіченою, культурною, професійною, конкурентоспроможною та успішною людиною (усвідомленість діяльності) [1, с. 108].

Без вивчення міжнародного досвіду неможливо розвивати ефективну професійно орієнтовану вітчизняну систему підготовки психологів (зокрема щодо засвоєння іноземної мови), яка була б адаптована до європейських норм і кращих світових освітніх стандартів. Отже, підтверджуються наявні суперечності між новими суспільними вимогами до компетентності фахівців-психологів у контексті європейської інтеграції та традиційним підходом до організації професійно орієнтованої підготовки психологів іноземною мовою. Відтак, підготовка психологів потребує суттєвої науково обґрунтованої модернізації, зокрема запровадження окремих спецкурсів, тренінгів, майстер-класів іноземною мовою, що уможливить вирішення актуальних завдань стосовно інтеграції до європейського простору загалом, та відповідності чинної системи підготовки кадрів досліджуваної категорії спеціалістів щодо кращих світових зразків та провідних тенденцій зокрема [1, с. 2]. Реалізація іншомовної складової має допомогти створити для особистості фахівця-психолога в правоохоронній системі стійкі смисложиттєві орієнтири у мінливому світі, визначити особистісний сенс професійної самореалізації саме у формі професійного самоздійснення.

Керуючись означеними тенденціями, стверджуємо, що «професійна компетентність», «конкурентоспроможність» та «професійна мобільність» є взаємозалежними та взаємозумовленими поняттями, що дало підстави для розгляду їх в єдиній тріаді в якості інтегративного показника рівня успішності професійної іншомовної підготовки. Вища освіта в Україні має забезпечувати підготовку фахівців, які могли б конкурувати з випускниками престижних закордонних закладів освіти. Практика ринкових відносин у нашій країні свідчить, що нині конкурентоспроможний фахівець має володіти мінімум однією, а то й кількома іноземними мовами, адже іноземна мова — це друга робоча мова.

Беззаперечно, що інтернаціоналізація стимулює розвиток вітчизняної вищої школи. Вагомий внесок у позитивні зрушення робить загальна тенденція професійної підготовки фахівців із належним рівнем розвитку управлінських вмінь та навичок і відповідною іншомовною комунікативною компетенцією, що уможливить їх конкурентоздатність на світовому рівні. Отже, не максимум знань, а їхня інтеграція, мобільність і вміння застосовувати при розв'язанні практичних завдань роблять студента здатним до професійної діяльності. Водночас, перспектива іншомовної освіти вбачається в побудові цілісного педагогічного процесу, що акумулює значущі ідеї професійної освіти стосовно підготовки кваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, що є одним із провідних завдань сучасної системи професійної освіти сьогодення.

Бібліографічні посилання

1. Бойко-Бузиль Ю. Ю., Горбенко С. Л., Кущенко І. В., Лапко А. Г., Супрун М. О. Методика викладання психології у вищій школі: навч. посіб. Київ: Атіка, 2012. 272 с.
2. Супрун Д. М. Професійна підготовка психологів в галузі спеціальної освіти: монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 392 с.
3. Супрун Д. М. Модернізація змісту професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 492 с.
4. Супрун Д. М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.
5. Suprun D. M. Management — a component of psychologists' professional training. Kyiv: NPU named after M. P. Dragomanov, 2016. 321 p.
6. Супрун М. О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: навч. посіб. Київ: КІВС, 1998. 100 с.